УДК 811.111'36

О.В. Мосієнко,
викладач
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

ДЕТЕРМІНАТИВИ ТА СТРАТЕГІЇ ПРЕЗЕНТАЦІЇ ПОЛІТИКІВ В АНГЛОМОВНИХ ГАЗЕТНИХ АНАЛІТИЧНИХ СТАТТЯХ: ЛІНВОКОГНІТИВНИЙ АСПЕКТ

Стаття присвячена вивченню когнітивно-дискурсивних стратегій і ролі детермінативів для презентації політиків в англомовних аналітичних текстах. Когнітивно-дискурсивні стратегії визначають структуру газетного повідомлення і послідовність розгортання інформації. Реалізація стратегій забезпечується тактиками, які зумовлюють використання відповідних детермінативів

Особливості функціонування детермінативів англійської мови у газетних аналітичних текстах співвідноситься з їх темою і структурою, яка включає назву повідомлення, вступний, аргументативний і заключний блоки [1: 146]. Політична тематика є домінуючою для газетних аналітичних текстів, автори яких реконструюють політичну реальність і висвітлюють події суспільного, політичного життя та політиків [2: 25]. Актуальність дослідження аспектів представлення політика у газетному дискурсі пояснюємо тим, що він втілює одну з найважливіших статусно-професійних ролей індивіда у сучасному соціумі, як представника владних структур [3: 49]. Метою цієї статті є визначення особливостей функціонування детермінативів при оформленні номінативних одиниць на позначення політика. Презентація політиків в аналітичних текстах здійснюється за рахунок модифікації слотів фрейму ОСОБИ [4: 226-227]. Ця модифікація направлена на активацію слоту ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ, тому політик презентується через детальний опис його професійної діяльності, здійснюючи яку він визначається як такий. Ідентифікація політика здійснюється через відображення його політичного статусу, політичних поглядів, ідей, функцій, мотивів, його політичного оточення і професійних якостей, які взаємодіють з загальнолюдськими характеристиками, які відображаються слотами ВІК, ЗОВНІШНІСТЬ, РИСИ ХАРАКТЕРУ фрейму ОСОБИ. Послідовність розгортання інформації в повідомленні визначається когнітивно-дискурсивними стратегіями, які пов'язуються з мисленнєвою діяльностю людини [5: 4]. Тактики пояснюють використання детермінативів з номінативними одиницями на позначення політика.

Презентація політика в заголовку і вступному абзаці аналітичних повідомлень здійснюється за рахунок інтродуктивної стратегії, котра реалізується тактикою індивідуалізації або реляційною тактикою. Перша зумовлює використання кількамісних антропонімів, а друга визначає вживання присвійного відмінка власних назв у аспекті представлення елементів політичної діяльності (мети, промови, звернення, результатів, планів, колег, опонентів тощо). У вступному, аргументативному та заключному блоках використання детермінативів для представлення політика визначається тактиками індивідуалізації, характеризації, реляції, статусної та узагальненої презентації, представлення з позиції стороннього спостерігача, які забезпечують реалізацію стратегій само ідентифікації та суспільної диференціації.

Простежимо способи презентації політиків у назвах аналітичних повідомлень. У заголовку *Bill Richardson's L.A. Launch* [6] присвійний відмінок двомісного антропоніму пояснюємо реляційною тактикою, метою якої є представлення дії Біла Річардсона – початку діяльності в Лос Анжелесі. У підзаголовку тактика презентації статусу визначає використання означеного артикля на позначення високого суспільного положення, напр., *Why the New Mexico governor was right to announce his bid in our town.* У вступному абзаці тактика індивідуалізації характеризується використанням трьохмісного антропоніма, напр., *But they'd likely also assume that someone named William Blaine Richardson belongs to a country club that doesn't allow anyone named Hillary or Obama to join*. В основній частині повідомлення реляційна тактика визначає вживання присвійного займенника в аспекті представлення політичної діяльності Біла Річардсона, а стратегія самоідентифікації реалізується тактикою презентації бажаного статусу і визначає використання означеного артикля, напр., *Such Is the challenge faced by new Mexico Gov. Bill Richardson, who made his formal announcement in Los Angeles on Tuesday, saying in Spanish: "With pride, I hope to become the first Latino president of the United States"*. Як бачимо, присвійний займенник оформлює іменну фразу *his formal announcement* на позначення дії політика – офіційної заяви, а означений артикль детермінує словосполучення *the first Latino president of the United States*, яке представляє суспільний і політичний статус, який він сподівається отримати.

У вступному абзаці тактика презентації статусу стратегії суспільної диференціації після представлення політика в заголовку одномісним антропонімом зумовлює вживання означеного артикля на позначення статусу людини, якщо зазначається особливість, яка відрізняє її від інших

© Мосієнко О.В., 2008

людей з таким самим статусом, напр., *Mr. Spitzer would be the first governor in the nation to introduce a gay marriage bill* [7]. Як бачимо, містер Шпіцер буде першим губернатором, який збирається прийняти закон, що дозволяв би одностатеві шлюби, тобто це відрізняє його від інших губернаторів і визначає використання означеного артикля при презентації його статусу.

Тактика статусної презентації зумовлює використання означеної дескрипції в основному блоці на позначення діючого статусу людини. Про це свідчить прикметник у складі іменного словосполучення, напр., *Mr. Gul has promised to adhere to secular principles, but with the president wielding a veto (as the current president has over some of AKP's more Islamist-learning legislation) and appointing judges, that promise has not allayed fears, as the recent protests show* [8]. Використання означених іменних словосполучень на позначення статусу характерне для презентації політика як найвищої точки оцінної шкали в аспекті притаманних йому професійних якостей, напр., *With little question, Cheney is the most powerful vice president in our history. He controls a staff of true believers, issues his own ideological pronunciamentos and maintains his own alliances with key conservatives in Congress* [9].

Тактика індивідуалізації у вступному абзаці при представленні політика, який має високий статус, зумовлює використання означених дескрипцій для його презентації через використання антропонімів, котрі презентують інших відомих політичних діячів, напр., *Even many Republicans today recognize Franklin Roosevelt as the greatest president of the last century. The anti-Franklin Roosevelt, however, is George W. Bush*. Цей приклад демонструє презентацію Джорджа Буша як антипода Франкліна Рузвельта, тобто йдеться про те, що президент Сполучених Штатів проводить політику, яка є протилежною тій, яка була за часів Рузвельта. Поєднання артикля з власною назвою актуалізує соціальний і екстралінгвістичний контекст [10: 72-73]. Виклад аргументів для презентації відмінностей у правлінні зазначених лідерів держави визначається реляційною тактикою, котра визначає використання присвійних займенників для представлення особливостей їх діяльності, напр., *From his regressive tax codes and plan to privatize Social Security to his Supreme Court appointment, from his favoritism toward big business to his belief in preemptive war, Bush could hardly be more different in his political, economic and social philosophy from the architect of the New Deal. … Roosevelt believed in strong, collective leadership. His Cabinet was broad and inclusive* [9].

Використання детермінативів при реалізації реляційної тактики для представлення політика в аспекті родинних зв'язків залежить від того, що акцентується – його статус в сім'ї чи відношення між членам родини, напр., *He did a bang-up job getting out the vote for his older brother. As the son of a former senator himself, the vice president couldn't complain about nepotistic leg up too loudly, and it must have grated* [11]. У першому реченні присвійний займенник пояснюємо відображенням відношень між членами сім'ї – двома братами, при відображенні дій одного на користь іншого – *his older brother*, у другому прикладі спостерігаємо презентацію віце прем'єр-міністра в аспекті його походження та інформуванні про статус його батька. Презентація політика означеною дескрипцією як сина відносно його батька здійснюється також при зазначенні національності останнього, напр., *Sarkozy is the son of a Hungarian immigrant, a spry, tough politician who worked his way up through the ranks of the neo-Gaullist right and has won a loyal conservative following with charisma, his tough law-and-order stance and his economic liberalism* [12].

Тактика узагальненої презентації вказує на те, що наведена інформація не є просто випадковою, а спрямована на презентацію конкретного випадку з життя людини і підкріплює загальну думку [13: 116]. Ця тактика використовується для представлення політика у вступному блоці і зумовлює використання неозначеного артикля в аспекті презентації політичного діяча як члена певної політичної партії, а тактика представлення зміни статусу визначає використання означеного детермінатива – власної назви у присвійному відмінку, яка співвідносить людину з країною, напр., *He was a Communist Party man who engineered the dissolution of both the party and the Soviet Union, then became Russia's first democratically elected leader* [7].

Тактика представлення політика з позиції стороннього спостерігача визначає використання неозначеного артикля для його презентації, як людини з певними рисами, котрі привернули увагу оточуючих. Наприклад, у вступному блоці газетного повідомлення під заголовком *Tony Blair's legacy* [14] неозначений артикль представляє Тоні Блера як відданого союзника, саме таким його сприймають у США, напр, *In the United States, Mr. Blair will be remembered as a stalwart ally who flew to Washington after the September 11 attacks to highlight his solidarity with the United States*. У заключному блоці цієї аналітичної статті також спостерігаємо вживання неозначеного артикля, який відтворює сприйняття Тоні Блера певною частиною людей, які підтримують боротьбу проти світового тероризму, напр, *But for those of us who believe we have no choice but to engage in the struggle against global terrorism, Mr. Blair is an heroic stalwart in the fighting for freedom* [14].

Експліцитне вираження тактики презентації політика з позиції стороннього спостерігача виражається експліцитно при зазначені імені того, хто є джерелом інформації, і зумовлює використання неозначеного артикля при порівнянні суб'єктів політичної діяльності, напр., *It is ironic that Butler finds Chirac a better leader than Blair is when Blair's party and ideology – with the possible exception of the war – will continue leading Great Britain* [15]. Як бачимо, неозначений артикль оформлює іменне словосполучення *better leader*, яке презентує Шерака як кращого лідера у порівнянні з Блером на думку Батлера.

Тактика характеризації політика визначає використання неозначеного артикля у вступному блоці аналітичного повідомлення для презентації вікових характеристик, напр., *He is a 52-year-old man with an ambition: to become president of the French Republic* [16], зовнішності, напр., *Royal, an elegant Frenchwoman with more traditional establishment credentials, is the first woman to make it to the finals of the presidential race* [12], в основному блоці при відображенні особистісних характеристик політика, напр., *Despite the tough times, Mr. Yeltsin took the heat. He was a strong believer in freedom of speech and the press, and the new free press beat him up* [17] і професійних якостей, напр., *Mr. Yeltsin had learned enough economics to trust a brilliant young economist, Yegor Gaidar, to take control* [17].

В аргументативній частині тактика характеризації використовується при наведенні фактів з метою переконання читача. З цією метою неозначений артикль презентує людину в аспекті її характеристик, а означений артикль при реалізації статусної тактики представляє положення особи відносно установи, яка є місцем її діяльності, напр., *Gonzales doesn't deserves this. He is a man of great dedication and integrity. He has earned the president's trust, and the nation's, as the leader of the largest law-intelligence agency on earth at a time of chilling and constantly changing global peril* [18].

Отже, функціонування детермінативів в аналітичних газетних повідомленнях політичної тематики визначається направленістю тексту на презентацію політика, яка здійснюється через детальне представлення його діяльності, відображаючи модифікації слоту ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ фрейму ОСОБИ. Інтродуктивна стратегія презентації політика у заголовку реалізується тактикою індивідуалізації або реляційною тактикою, які зумовлюють використання антропонімів та власних назв у присвійному відмінку. Неозначені іменні фрази на позначення політиків визначаються тактиками узагальненої презентації, відображення позиції спостерігача та характеризації. Вживання означеного артикля зумовлене тактикою статусної презентації. Використання присвійних займенників підпорядковане реляційній тактиці. Подальше дослідження детермінативів передбачає вивчення їх функціонування у газетних новинах політичної тематики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Кучеренко К.О. Політичний коментар у публіцистичному дискурсі // Проблеми семантики слова, речення та тексту. – 2000. – Вип. 3. – С. 145-149.
2. Шейгал Е.И. Семиотика политического дискурса. – М.: ИТДГК. Гнозис. – 2004. – 326 с.
3. Пантелей М.В. Ідеографія атрибутів імені лінгвокультурного концепту ПОЛІТИК // Вісник Харківського національного унт-ту – № 741. – Сер. Романо-германська філологія. – 2006. – С. 49-51.
4. Мосієнко О.В. Роль детермінативів у представленні людини в англомовних газетних новинах // Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики. – Вип. 11. – К.: КНЛУ, 2007. – С. 226-231.
5. Ноблок Н.Л. Авторские стратеги в англоязычном политическом дискурсе (на материале теледебатов Дж. Буша – Дж. Керри): Автореф. дис. … канд. филол. наук 10.02.04. – 2007. – 20 с.
6. The Los Angeles Times 22.05.2007.
7. The New York Times 24.04.2007.
8. The Washington Times 30.04.2007.
9. The Los Angeles Times 12.07.2007.
10. Шедловская А. Нулевой артикль в английском языке // Материалы Четвёртой научной конференции. – Новосибирск . – 2003. – С. 72-76.
11. The Washington Times 11.06.2007.
12. The International Herald Tribune 04.05.2007.
13. Гулей М.Д. Когнітивно-мовленнєві стратегії у французькому політичному дискурсі // Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики. – Вип. 12. – К.: Київський нац. ун-т імені Тараса Шевченка, 2007. – С. 114-119.
14. The Washington Times 10.05.2007.
15. The USA Today 21.05.2007.
16. The International Herald Tribune 29.04.2007.
17. The Washington Times 06.05. 2007.
18. The USA Today 06.07.2007.

Матеріал надійшов до редакції 04.10. 2008 р.

Мосиенко Е.В. Детерминативы и стратегии презентации политиков в англоязычных газетных аналитических статьях: лингвокогнитивный аспект.

В статье рассматриваются особенности функционирования английских детерминативов для представления политиков в аналитических газетных текстах. Когнитивно-дискурсивные стратегии определяют структуру газетного сообщения и последовательность разворачивания информации. Реализация стратегий осуществляется тактиками, которые определяют выбор детерминативов.

Mosiyenko O.V. Determiners and Strategies of Presenting a Politician in Analytical Newspaper Articles.

The paper focuses on the cognitive strategies and functions of English determiners in presenting a politician in English analytical newspaper articles. The paper represents the interaction between the usage of the determiners and cognitive strategies which determine the consistency of representing the information about the politician.